REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.

Inserate
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următoarele BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).

Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 banĭ pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXX.

„GAZETA“ iese în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.

Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șase lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.

Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 33. Brașov, Luni-Marțĭ 13 (26) Februarie. 1907.

Fatala „mână liberă“.

Se împlinește în curând anul de când a venit la putere coaliția maghiară. Cum a venit și prin ce apucături și metechne și-a stabilit regimul de adi, ese acum din di în di mai mult la iveală.

Astădi nu mai încape îndoiala că guvernul coaliției s'a ridicat la putere așa dicând pe umerii mult urgisitului ministeriu de „trabanți“ fiind constrâns a lua în primire partea cea mai mare din moștenirea acestuia.

Șeful „trabanților“, fostul ministru președinte Fejervary, făcuse mare sgomot cu așa disa mână liberă, ce pretindea că i-s'a dat față cu naționalitățile. Cunoscutele ordonanțe ale lui Lukacs, ministru de culte și instrucțiune publică în cabinetul Fejervary, erau menite a da dovadă despre aceasta.

Se știe cu câtă șiretenie partidele din coaliție au știut să încunjure în 1905 de a-se pronunța într'un fel sau altul în chestiunea „mânei libere“. Unii optimiști credeau în urma aceasta că partidele maghiare din coaliție au de gând a inaugura o politică mai echitabilă față cu naționalitățile. Aceștia erau în mare rătăcire. Rezerva ce și-au impus'o amintitele partide, a fost numai o tactică vremelnică. Curând după-ce le-au succes să ajungă la putere, au dat pe față că țin mult, ba au neapărată trebuință de fatala „mână“ liberă, singurul echivalent ce li-s'au dat pentru votarea recruților și a milioanelor pretinse de trebuințele monarchiei.

Ministrul de culte și instrucțiune publică al „guvernului național“ continuă firul țesut de antecesorul său Lukacs, cu deosebire numai că acțiunea mânei sale libere e în stil mai mare și mai îndrăzneț concepută. Graba cu care acest ministru, contele Apponyi, și-a dus la târg faimoasele sale proiecte pentru salarizarea învățătorilor, mai dovedește și corelațiunea între „mâna liberă“ și nevoile pactului cu Austria. Intr'un moment când aceste din urmă se pronunță mai tare Apponyi vine cu marele artificiu al „naționalizărei“ școalelor.

Porunca este, ca nicĭ o școală să nu mai esiste în Ungaria, care să nu corăspundă după vederile puternicilor dilei intereselor statului și ale „națiunei.“ Adversarii lui Apponyi din tabăra liberală și progresistă îi reproșază că prin proiectul lui a amânat pe un lung șir de anĭ rezolvarea problemei străformărei tuturor școalelor în scoale de stat.

Aceasta e tactică opozițională. Dar metoda de procedere Apponyi tot dela liberalĭ a învățat'o. Nu-s banĭ destui pentru realizarea marei pofte șoviniste. De ce să părăsească dar sistemul de-a se promova maghiarizarea chiar prin propriile mijloace ale diferitelor confesiunĭ și naționalitățĭ?

In motivele ce le aduce la proiectele sale de lege, Apponyi pune în vedere apropiata prezentare a unor noue reforme menite de-a veni în ajutorul maghiarizărei. E vorba, de nouă măsuri pentru kișdedovuri de reorganizarea inspecțiunei școlare și de regularea școalelor de repetiție și a pedagogiilor.

Așa se manifestă „mâna liberă“ a guvernului coaliției, de care vedem că să folosește cu prisos fără de a mai ținea samă de ce e stabilit în lege și cu atât mai puțin de ceeace doresc și pretind aceia, în contra cărora se urzesc aceste atentate la viață și existență.

Este o situațiune periculoasă estraordinară, ce li-se crează acestora, care recere o încordare estraordinară a forțelor de rezistență.

Episcopul român dela Arad P. S. Sa Ioan I. Papp fiind intervievat de colaboratorul ziarului »Aradi Közlöny« cu privire la chestiunea ajutorului de stat pentru regularea salariilor învățătoreștĭ, a răspuns, că probabil va fi conchemat un *congres național bisericesc estraordinar*, care să se ocupe de ea. Va fi de lipsă aceasta fiind-că sunt prea esagerate pretenziunile ce le leagă guvernul de conferirea ajutorului de stat.

Studenții ruteni din Lemberg au continuat greva de flămânzire Sâmbătă toată ziua. Sâmbătă la amiazi Curtea de apel a ținut ședință și a decis *de a pune în libertate* pe toți studenții ruteni arestați, *fără de cauțiune*, cu escepțiunea a 5 inși, cari au fost conducătorii și instigatorii demonstrațiilor. Aceștia s'a decis, să fie ținuți închiși și mai departe. Comunicându-se aceasta hotărâre studenților arestați, aceștia s'au rugat să li-se permită a se consulta. După o scurtă sfătuire ei declarară, că nu se vor supune deciziunei curții de apel decât numai dacă vor fi puși în libertate și cei 5 colegi ai lor amintiți! Tot Sâmbătă la amiazi au fost cu de-asila transportați din închisoare în locuințele lor private 12 studenți, cari fuseseră liberați încă de Vineri. Opt studenți s'au bolnăvit în urma grevei de flămânzire și au fost duși în spital, dar ei nici aici n'au vrut să primească mâncare și beutură.

Sâmbătă la orele 7 seara cei 63 de universitari ruteni, cari au fost rămas până atunci în închisoare *s'au baricadat* în chiliile lor spre a impedeca transportarea lor cu forța. Starea sănătății multora din ei era foarte sdruncinată, căci deja de 74 de oare nu mâncaseră și beuseră nimic. Un grup de vre-o sută de gimnaziști ruteni și eleve rutene dela școalele de fete au făcut o demonstrațiune înaintea închisorii pentru »martirii naționali« închiși. Era hotărât ca studenții arestați, să fie cu forța transportați din închisoare Duminecă dimineața.

---

† Andreiu Frîncu.

Budapesta, 21 Febr. 1907.

Cred că înainte de a primi aceste șire a sosit și la »Gazetă« știrea tristă, despre moartea unui valoros român: a președintelui de senat dela Curia regească *Andreiu Frîncu*. Astăzi după ameazi la 3 oare i-s'au făcut ceremoniile de înmormântare, pe cari le-a celebrat episcopul greco-catolic al Oradiei-mari Dr. Demetriu Radu, cu asistența mai multor preoți gr.-catolici români și a unui cor de cântăreți compus din tineri români, cari studiează aici în capitală. Frumseța cultului religios și duioșia cântărilor funebrale esecutate cu multă precisiune, apoi sonora limbă românească, pe care mulți dintre asistenți poate prima oară au auzit-o, a făcut și asupra acestora o impresiune surprinzătoare, ce se vedea din mișcări ca semne invederate a dispozițiunei sufletești.

Au asistat la ceremoniile de înmormântare fruntea Românilor de aici și judecătorii dela Curia regească în frunte cu președintele și al doilea președinte al Curiei. Toți arătau semne de durere, după pierderea colegului lor, căci repausatul a fost un om cu o natură blândă, nu supăra pe nimenea, avea un caracter deschis și nepătat, pentru aceea toți îl iubeau și stimau.

Ca judecător Andreiu Frîncu s'a distins printr'o iubire neclătită pentru drept și dreptate, avea cunoștințe juridice foarte lățite, și o minte ageră care străbătea în întunerecul celor mai încurcate procese și știa se scoată la iveală dreptatea, ori cât de tare ar fi încurcat-o șireția părților ori a advocaților. Aceste calități frumoase, apoi o diligință neobosită, l'au ridicat la un așa înalt grad de judecător, la care la noi se ridicase până acum numai un Român baronul Vasiliu Popp, socrul repausatului Andreiu Frîncu.

Deschilinirea între ei doi zace numai într'aceea, că baronul Popp, înainte de a deveni președinte de senat la Curie, a jucat un rol mare în viața publică, mai vârtos în anii 1862—1868, parte ca vice-președinte al guvernului transilvănean, parte ca președinte al Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, apoi și ca președinte al tribunalului suprem transilvănean, care la 1868 s'a disolvat, a fost contopit cu curia regească și pe astă cale a ajuns de toți românii stimatul baron Popp președinte de senat al Curiei regești.

Lui Andreiu Frîncu nu i-s'a dat ca să joace rol politic, el era om modest de fire și nu-i plăcea să facă sgomot împrejurul său, iubea însă pe Români din inimă, se interesa mult de înaintarea Românilor, și întreprinderile lor culturale le sprijinea, și unde trebuia da și ajutor material, fără

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Revista învățătorilor.

Dinadins am zis revista învățătorilor iar nu revista pedagogică, cum va primi numele, din botezul celor mai vrednice silinți, revista ce va apare în Gherla, cu Martie întâii. Am zis din adins așa și o să vedeți de ce anume.

De apariția revistei gherlene, întemeiată cu multișoară vâlvă și cu oarecari decepții ale acelora, cari cereau unire mai pe sus de toate, se leagă frumoase și îndreptățite nădejdi de mai bine. Ele sunt îndreptățite tocmai de acele articole pline de idei, ce s'au scris prin ziare asupra necesității nouei reviste, din partea mai multor învățători. Ele dovedesc tocmai independența pricepută a învățătorilor de a-și îndrepta ei înșiși treburile.

A fost anume o vreme, spre cea mai mare a noastră pagubă, când postul de învățător era împlinit de careva țăran știutor de carte, din sat — și era încă bine, dacă se găsea unul de acesta. Slujba lui era să împretinească pe mititeii necivilizați măcar cu slovele — și cu nuiaua. Plugar cu daraverile sale de gospodărie el însuș, nu înțelegea rostul scrisului și cetitului decât pentru a putea ceti »apostolul« în biserică. In epoca asta, încă în amintirea tuturora, era ceva absurd să vorbești de interese învățătorești și mai cu seamă de chemarea înaltă a învățătorului.

Spre binele neamului nostru, veniră însă destul de curând alte vremuri. In pedagogiile (școlile normale) mai bune și mai slăbuțe ni-se crescu o generație de învățători cu pricepere pentru slujba lor între pereții școalei, fără altă îndeletnicire decât aceasta, și în acelaș timp se clădiră și câteva școli sătești, ales la vechile granițe, de model. Invățătorii acestei generații conștii de soartea lor — de *menirea lor* adevăretă mai puțini — reprezintau o putere, o putere neînchegată și lăsătoare, care putea însă ușor să se abată și tocmai de aceea supremele foruri școlare păzeau cu teamă, să aibă cârma țapăn în mâna lor. Aceștia erau cari își ziceau »învățători«, ceilalți erau docenții.

Epoca cea mai nouă se deschide acum în fața noastră — epoca învățătorului care-și zice cu mândrie »dascăl«. Este dăscălimea care înțelege deplin uriașa menire, *ce are ea de împlinit în afară de păreții școalei.* Și dăscălimea aceasta cere hotărât, însă fără pic de venin, să-și îndrepte ea singură afacerile, să-și spună verde neajunsurile de ori-ce fel, și să caute mijloacele de îndreptare, neatârnat cu fruntea deschisă, și cu pătrundere adevărată cum numai esperiențele ei nemijlocite o pot face. Nu *politică învățătorească* — cum să tem cei de sus — va avea să facă noua revistă, teorii de pedagogie doar și mai puțin — ea va avea să fie în rândul întii o revistă socială, o revistă de educație proprie.

Vrednică pildă să ne fie nizuințele dăscălimei din România, și oricare revistă a lor. Ca și acolo, în noua revistă a învățătorilor, toți cei ce-și doresc sie-și și neamului lor o soarte mai bună, vor avea să vie cu plângerile lor drepte asupra neînțelegerilor fără de rând ce se ivesc între dascăl și preot, acest din urmă simțindu-se stăpân, vor avea să protesteze ca dascălul să fie privit de cel mai mititel din partea oricărui nevoiaș în slujbă, vor avea să destăinuiască adevăratele motive de ce țăranul nostru nu prinde *dragoste de carte*, vor avea să propage mijloace de cultură, ca dascălului nostru să i-se dea un loc de cinste în societate, vor lămuri sincer cari sunt tainicele piedeci, de silințele dascălului sunt sterpe ori neîndestulitoare, vor propune *metode practice* și potrivite școalei *noastre*, de pedagogie, vor spune fără înconjur, că dascălul e rău plătit, că e luat peste picior, că-i trudit de muncă și bătut de gânduri, însă el rabdă bucuros, dacă măcar la bătrânețe își va avea adăpostul sigur, în sfârsit, vor avea să discute căile, pe cari dascălul mai poate ușura greul vieții, dobândind și cinste, ca informator la bănci, înființător de societăți economice, sfătuitor în afaceri de lege, contracte, intabulări, etc., iar pentru toate astea vor fi de făcut anchete asupra nevoilor ce bântue pe săteni, și cum poate dascălul strânge pe săteni în jurul lui... Avem toată nădejdea, că noua generație își va înțelege rostul ei (și folosul propriu) ca și conducătorul practic al sătenilor în afară de școală, iar revista ei va fi espresia fidelă a situației.

Intr'un singur caz însă, va fi ea în stare să ajungă la trainică izbândă: dacă va ști să convingă pe plugarii noștri, cât este de indispensabil pentru ei cetitul și scrisul în veacul ăsta biurocratic, și despre bună credința și cinstea sa în activitatea estrașcolară. Și când vom avea astfel de dascăli pretutindeni, poate va fi de prisos să ne ocupăm cu gândul, de a transforma în »Schulverein«, tăcuta noastră »Asociație pentru cultura poporului (țăranului) român«, *căci, atunci, țăranul nostru înțelegând foloasele școlii, va fi bucuros să dea dascălului, omului lor, și 1200 coroane plată minimală la an!*

Astea ne sunt nădejdile ale noastre a tuturora, nu numai ale învățătorilor. Și încă una. Noul organ, independent și condus de interese generale, să nu uite dorința ce i-a dat naștere: unirea tuturor învățătorilor români.

Sever Dan.

sgomot însă, căci modestia lui era atât de mare, încât nu voia nici ca binefăcător să fie lăudat în public. Se zice că ar fi făcut şi unele disposiţiuni testamentare în folosul culturei româneşti.

Cât a fost de corect în toate lucrurile sale, nu a scăpat nici el de a fi suspiţionat ca daco-român, după cum nu au scăpat nici alţi judecători din neamul românesc. Astăzi este destul ca să vorbeşti româneşte cu ai tăi fiind deregătoriul statului unguresc, şi îndată eşti de şovenişti timbrat de daco-romanist, agitator şi ştie Dumnezeu de ce om periculos. Apoi Andreiu Frîncu cu Românii, ori şi unde vorbea numai româneşte.

In anul 1872, când s'au organisat judecătoriile regeşti, dânsul fù numit judecător la tribunalul din Deşiu. In anul 1875 s'a suspendat pe un timp inamovibilitatea judecătorilor, sub cuvânt că trebue să se facă unele purificări. Atunci pe mai mulţi judecători de naţionalitate români i-au mutat dela locul unde fură numiţi, în alte ţinuturi. Intre aceştia a fost şi Andreiu Frîncu, pe care-l strămutară la tribunalul din Cluj. Se vorbea, că aceasta s'ar fi întâmplat la întrevenirea baronului Dionisiu Banffy, care atunci era comite suprem în Deşiu.

Această strămutare a fost norocul lui Andreiu Frîncu, căci preşedintele tribunalului din Cluj Paul Biró, care sprijinea pe judecătorii inteligenţi şi diligenţi, fără de a căuta că din ce mamă s'au născut şi să în ce limbă laudă pe Dumnezeu, cunoscând calităţile eminente ale lui Andreiu Frîncu, îl iubea, îi devenise omul de încredere şi se esprima în tot locul cu cea mai mare recunoştinţă asupra activităţii sale de judecător. Acest Biró Pal fusese mai 'nainte preşedintele tribunalului comitatens în Cluj; lui şi comitelui suprem de pe atunci Coloman Eszterhazy au de a-şi mulţămi mulţi Români de naştere, posturile de judecători, şi pot afirma că acestor doi oameni necuprinşi de patima şovinismului, şi cari onorau pe funcţionarul diligent şi cinstit, este de a se mulţămi, că la organisarea tribunalelor regeşti, din cei comitatensi au fost denumiţi la Cluj vr'o patru Români ca judecători, iară unul în altă parte unde s'a dorit. Lor au de a-şi mulţămi unii şi înaintarea până la cele mai înalte posturi de judecători. Şi Andreiu Frîncu ajuns între oameni fără patimi, în anul 1879 a fost înaintat de jude la tabla regească din Mureş-Oşorheiu, de unde la propunerea preşedintelui tablei Adolf Oberschail, acum preşedinte al Curiei regeşti, a acestui celebru jurist şi judecător genial fù numit de judecător la Curia regească, iară la 1905 la propunerea preşedintelui de atunci al Curiei regeşti Nicolau Szabo, un om foarte de omenie, liber de şovinism şi de toţi iubit, fù înaintat la postul de preşedinte de senat al Curiei şi încredinţat cu conducerea senatului al şeaselea civil, pe care-l condusese şi mai 'nainte vr'o doi ani în lipsa de preşedinte, ca cel mai vechiu jude în senat.

Andrei Frîncu însă nu avù norocirea să funcţioneze mult în distinctul său post căci s'a bolnăvit, şi după mai multe luni de suferinţe în 19 Februarie, la 5 oare d. a. repentin a murit, cu o jumătate de oră mai 'nainte de a sosi la el doi amici şi colegi, pe cari îi rugase ca între 5—6 oare să-l cerceteze. Durere, că la sosirea celor doi amici intimi, a căror cunună încă se află pre coştiugul lui, amicul lor Andreiu nu se mai afla printre cei vii!

*

Corpul fără viaţă al repausatului se va transporta la Buzas în comitatul Solnok-Doboka, unde repausatul s'a născut la 1837, şi unde are o proprietate frumoasă, fiind antecesorii lui nobili posesionaţi. El studiile gimnaziale le a făcut la gimnaziul piariştilor din Cluj. Mihail Sebestyén, şi dânsul preşedinte de senat al Curiei regeşti, amic bun cu Andrei Frîncu spune, că din prima până într'a opta clasă au fost conşcolari în gimnaziu şi că erau buni amici şi atunci, cu toate că era o emulaţiune aprigă între ei, care din ei să fie primul, care apoi se sfârşia cu noroc schimbat, căci unul din ei rămânea a fi ori primul ori secundul. Mai îndărăt nu cădea nici unul.

După finirea gimnaziului Andrei Frîncu a mers la Viena şi în seminariul Sânta-Barbara a ascultat şi absolvat teologia, preot însă nu s'a făcut, ci la 1860 a întrat la academia de drept în Sibiiu pentru studiul jurei (a dreptului). Acolo a făcut cunoştinţă şi scriitorul acestor rânduri cu dânsul. Toţi tinerii cari conveneau cu el îl iubeau. De atunci se datează şi amiciţia noastră, cari întâlnindu-ne mai târziu la acelaşi oficiu, s'a reinoit şi s'a întărit împreunându-ne într'un cuget şi simţire. Studiul jurei l'a continuat apoi la academia din Cluj.

Când la 1890 Andreiu Frîncu a fost înaintat judecătoriu la Curia regească, între judecătorii înaltei curţi de justiţie nu se afla nici unul de naţionalitate român, şi mult timp fusese înaintea lui singur unul: cavalerul Ioan Puşcariu, care trecând în pensiune, în locul lui a fost denumit Frîncu. Acum se mai află la curie cinci judecători ordinari şi unul suplent de naţionalitate români.

Ce va mai fi în viitor, când şi aceştia vor părăsi curia, ştie bunul Dumnezeu, căci sucrescenţa lipseşte, după ce de mai mulţi ani tinerii noştri absolvenţi de jură, nu se mai aplică la judecătorii, ci se fac toţi advocaţi. Dacă îi îndemni să se aplice la justiţie, îţi răspund, că acolo léfa la început e prea mică, iară înaintarea pentru unul din neamul românesc grea. Admit, că tineri de ai noştri înaintează mai greu, ca cei din naţiunea domnitoare, şi că şovinismul dominant în multe locuri le pune şi piedeci înaintării, însă din exemplele de sus se pot convinge, că şi între cei de domnie se află de acei, care preţuesc capacitatea, diligenţa şi probitatea unui funcţionar şi dacă nu se ţine de gintea dominantă. Despre Dionisiu Szilagyi marele jurist fost ministru de justiţie, se spunea, că fiind vorba ca să înainteze pe unul de neamul românesc la un post de judecătoriu la curie, i s'a obiecţionat că respectivul ar fi un prea mare Român, la ce el, ar fi răspuns: aşa e, dară eu am lipsă de judecători buni, iară respectivul e un judecător foarte bun!

Un amic al repausatului.

Din dieta ungară.

Cunoscutul popă-şovinist unguresc *Hock Iános*, unul din cei mai colţaţi agitatori în contra naţionalităţilor, a cerut cuvânt în şedinţa de Joi a camerei pentru-ca cum zise ele, să arate că acuzările d-lui C. Brediceanu privitoare la alegerea de la Bocşa n'ar avea nici un temeiu.

Hock a vorbit foarte veninos. A imputat »agitatorilor naţionalişti« că au adus ziarişti din Europa şi din România la Bocşa, ca aceştia să trâmbiţe în lume că cum sunt împiedecaţi Românii de a-şi exercita liberi dreptul electoral. Ei, cei fără de prihană, zise Hock n'au făcut alta la Bocşa decât s'au apărat în contra agitaţiilor şi a volniciilor naţionaliste.

Acuză pe Brediceanu şi pe tovarăşii lui naţionalişti că aţâţă ura de rassă în massele poporului, zice că acestea agitaţii se nasc din egoismul murdar, care face pe advocaţii români să trăiască pe spinarea poporului român despoindu-l. După ce l'au despoiat vin apoi şi-l aţâţă tot ei zicându-i că legea aceasta maghiară a făcut din voi cerşitori. Afirmă apoi că advocaţilor le vine în ajutor influenţa popilor şi înşiră toate bazaconiile, ce numai îi vin în minte unui şovinist de pănura lui. Vorbeşte de gendarmi c'au fost de lipsă ca să susţină ordinea. Apoi vorbind despre alegătorii români de la Bocşa zice că n'au folosit nici un steag unguresc, nici un semn care să amintească că sunt în statul maghiar, ci au pus în pălărie numai »frunză verde«. Acesta zise el e semnul »României tinere«, care înverzeşte şi faţă cu care rassa maghiară e numai »lemn uscat«. Acest »putregaiu« vreau ei să-l nimicească cu »frunza lor verde« iar Ungaria sau cel puţin o parte a ei, Ardealul şi Bănatul, vreau să-l exproprieze pentru România.

In acest chip şi ton a vorbit popa catolic Hock. In ziua următoare deputatul naţionalist Stefan Pop a cerut cuvântul înaintea ordinei de zi spre a riposta la învinuirile neruşinate ale deputatului Hock.

Stefan C. Pop zice că Hock aruncă şi de astădată cu învinuiri pe care nu le dovedeşte. E trist că deputaţii naţionalişti sunt într'o poziţie falză faţă de majoritate care, când aceştia se declară în mod leal în cameră, le răspunde cu fraza stereotipă; »Da, aici vorbiţi aşadar acolo în cercuri vorbiţi cu totul altfel.

Cea mai grea acuză ce se aruncă între celelalte asupra noastră este, că noi vrem să compromitem prestigiul şi renumele Ungariei în faţa lumii din afară, şi că scopul nostru nostru, când vorbim aici, nu este ca colegii deputaţi să ne înţeleagă, ci acela ca Europa întreagă să audă acele blasfemii, pe cari le împroşcăm asupra Maghiarilor. (Adevărat.) La acestea am numai un răspuns, On. Cameră, şi anume, că presă românească şi deputat român în două decenii n'a putut spune atâtea despre Maghiari, câte au spus ziarele ungureşti în timpul din urmă, toate destinate pentru lumea din afară şi câte au plantat şi în foi străine. Noi am apelat la lumea externă, dar nu pentru ca să acuzăm, ci ca să avem şi noi »testis vitae«, ca în ce chip am agitat? (Sgomot.) Apoi cine are conştiinţa curată, acela să nu se teamă de mine şi de nimic. Dacă lumea externă vine aici şi totul e în ordine, dacă vede starea faptică cu ochii proprii, atunci eo ipso noi am dat cele mai eclatante dovezi, că plângerile noastre n'au bază.

Eu cred că nişte afirmări şi acuze, ca cele ridicate eri în cameră de către d-l deputat, nici chiar 24 ceasuri nu pot rămânea fără răspuns. Nu putem trece în tăcere peste afirmările că noi conştient aţâţăm poporul ca să pună jurământ strâmb, că advocaţii despoaie poporul din egoism murdar. (Aprobări.) Vă mulţămesc şi aştept să şi dovediţi acuza aceasta dacă sunteţi bărbaţi. Ştiţi prea bine, domnilor, că mica inteligenţă a Românimii o alcătuiesc învăţătorii, preoţii şi cei câţiva advocaţi puţini. Iar în ce priveşte împrejurările între cari ne primim creşterea, în ce priveşte greutăţile cari trebue să le învingem pentru a ajunge la treapta aceasta, — nu le pot şti decât cei cari trăesc alături de noi şi ne cunosc suferinţele.

Okolicsányi László: Cu ajutorul stipendiilor maghiare ajungeţi la aceste poziţii.

Ştefan C. Pop: N'am avut stipendiu, ci am dat din fragedă copilărie instrucţie Maghiarilor. Aşa am trăit, aşa m'am luptat în cinste şi muncă, ca acum, când nenorocul m'a adus aici, să aud că ni se aruncă în faţă învinuirea că tot ce facem, facem din egoism murdar, facem numai pentru a despoia poporul. Mă refer din nou la d-l Lázár Zoard, să spună el: despoi eu oare poporul?

Alexandru Vaida: Acuma tace! I-a astupat gura!

Dep. St. *Pop* ceteşte apoi textul unei scrisori, ce a primit'o dela un înalt funcţionar ungar, după ce a fost ales şi în care acesta zice între altele; »declar. că precum d-ta ai purtat o luptă francă şi demnă de un nobil adversar, cu aceeaşi sinceritate voiu sprijini şi eu în toate nizuinţele d-tale, ce vor urmări binele obştesc«. — Arată scrisoarea prezidentului, exclamând, »eată cum terorizăm noi la alegeri«. Apoi continuă:

Rog să se declare acei domni deputaţi, cari fără să înşire date concrete şi dovezi au adus ori au aprobat acuze ca aceste: (ceteşte) »Popii au umblat din casă în casă, cu crucea în mână, pe titlul că sfinţesc casele, iar între patru ochi i-au preparat pe alegători, spunându-le, că fiind vorba de interesul vital al neamului românesc, pot să joare şi strâmb, că ei îi vor deslega pe urmă, fiindcă au jurat în interesul obştesc al neamului«.

Mai ales d-l deputat Hock trebuia să rumege bine ceea ce spune, fiind şi el slujitor la altarul Domnului. Trebue să-şi dea seama despre gravitatea acuzei de a fi instigat pe cineva să jure strâmb. Eu resping aceste acuze în numele preoţimei care aici nu se poate apăra. (Aprobări la naţionalişti.) Ar fi foarte trist, dacă preoţimea celor trei milioane de cetăţeni ai acestei patrii ar fi atât de coruptă. O nenorocire mai mare n'ar putea ajunge patria noastră, — iar dacă nu-i adevărată acuza, — nimeni n'a compromis Ungaria în străinătate mai mult decât acela, care a zis că preoţimea celor trei milioane de cetăţeni creştini îşi învaţă credincioşii să jure strâmb. (Aprobări la naţionalişti.)

Nu mă pot declara asupra celor petrecute la alegerea despre care e vorba, nu sunt »testis vitae« — n'am fost de faţă, — dar cunosc gândirea celor de acolo, şi afirm hotărît, că acuza asta nu se va putea dovedi nici odată, nici într'un caz. Si eu am crescut cu prescură românească, deci ştiu că pentru preotul român casa lui Dumnezeu e un sanctuar, — nimic n'are decât acest asil. El n'are venite de sute de mii la an, nu umblă în purpur, dar se apropie cu inima curată de faţa Domnului — Dumnezeului său. Resping deci acuza asta cu toată indignarea.

Trece apoi la acuzarea, după care Românii ar vrea să rupă cele mai frumoase părţi ale Ungariei şi să le anecteze României şi zice:

Spuneţi-mi un singur caz, că cineva ar fi voit să săvârşească astfel de fapte criminale de tradare de patrie! Nu este nici unul! Şi dacă nu-mi puteţi spune nici unul, nu-i ertat ca în ciuda protestelor şi loialităţii noastre, din simplul fapt că şi acolo trăiesc Români şi trăiesc şi aici, să faceţi concluzia că noi gravităm în afară, fiindcă în acest caz, dacă zi de zi se repetă aceste învinuiri, noi nu ne putem apăra împotriva lor. *O voce*: Findcă sunt adevărate!

Cercetaţi istoria şi veţi vedea că această Românie, ori cât de mică ar fi, a dovedit faţă de Ungaria în totdeauna cea mai mare prevenire şi dragoste. In anii 50—60, când toată lumea era împotriva Maghiarilor, acest stat a avut îndrăsneala să-i primească pe emigranţii maghiari. Bărbaţi maghiari ne dau destule dovezi cari ne arată cum s'a opus acest mic stat împotriva tuturor, pentru că era convins că dreptul de ospitalitate e dreptul cel mai frumos.

Va fi bine să ţineţi acestea în minte pentru că sunt convins, că va veni vremea când nu veţi mai arunca cu pietrii în statul acela, pentrucă va veni vremea, căci trebue să vină, când ne vom înţelege.... A mai afirmat d. deputat că noi, de dragul unor mandate mizerabile, jertfim binele poporului. Nu e adevărat! Noi am venit siliţi, am venit să ne facem datoria. Treizeci de ani am fost departe de parlament, spuneţi, ce-aţi făcut măcar în interesul poporului maghiar? (Mişcare). (*Vaida*: Au pus bazele păcii dela Viena.)

Spune, că în ciclul din urmă trei din mandatele deputaţilor naţionalişti, iar în ciclul actual sunt atacate cel puţin tot atâtea, dacă nu mai multe. (Contraziceri). Să fim sinceri, On. Cameră. Doar eu între Maghiari am crescut şi aşa cunosc şi judecata şi ideile de-acasă ale d-lor deputaţi. (Mişcare.) Oare partidul independist a lucrat totdeauna în tot locul cu mâni înmănuşate? Altfel va fi dacă va întra în vigoare sufragiul secret universal. Atunci se va sălăşlui în Ungaria pacea generală şi atunci — dacă într'adevăr am tras pe sfoară poporul nostru — de sigur vom rămânea afară din acest parlament, pentrucă atunci nu putem teroriza.

Iar acum, mulţămindu-vă de atenţie, mă mărginesc numai la o declaraţie. Sunt convins, că şi D voastră ştiţi, că nici un terorism, nici un fel de opunere, sau atac nu ne va împedeca dela împlinirea datorinţei noastre. (Mişcare). Vă jur, d-lor, că atunci, când întru în această sală, totdeauna o fac cu sufletul greu, numai pentru că ştiu, că şi cel mai sincer cuvânt al meu nu va afla răsunet, că cea mai sinceră şi loială declaraţie a mea totdeauna va întâmpina resens. (Sgomot în stânga).

Cronica din afară.

Alegerile pentru Dumă. »Agenţia Westnik« telegrafiază: Până acum s'au ales 406 deputaţĭ ai Dumei, dintre carĭ 73 aparţin partidelor monarchiste (28 monarhiştĭ, 43 ai dreptei), 41 sunt moderaţĭ (21 octobriştĭ, 13 moderaţĭ. 1 partizan al partidului ordinului legal, 1 democrat-monarchist, 5 din centru); 247 deputaţĭ ai stângei (din partidul renovărei pacifice, 1 din partidul reformei democratice, 24 progresiştĭ, 66 cadeţĭ, 29 din partidul muncei, 39 social democraţĭ, 9 socialiştĭ-revoluţionarĭ. 77 alţĭ membri ai stângei); 44 naţionaliştĭ. Unul dintre aleşĭ nu aparţine nicĭ unui partid până acum.

Guvernul rus şi excesele din Odesa. Guvernul a dat asigurărĭ ambasadei austro-ungare, că se va face totul la Odesa peni tru a se apăra interesele Austriacilor ş- Ungurilor carĭ locuesc în acest oraş.

Budgetul ministerului de războiu englez. In memoriul ministrului de războiŭ cu privire la budgetul războiului pe exerciţiul 1907—908 totalul cheltuelilor este fixat la 27.760.000 livre, cu 2 milioane livre mai puţin decât în 1906—907.

Activul armatei bulgare. După budgetul ministerului de războiu, armata bulgară pe exerciţiul 1907 va cuprinde: 28 generalĭ, 611 ofiţerĭ superiorĭ, 2310 inferiorĭ, 182 de medicĭ militarĭ, 832 de sanitarĭ, 290 de funcţionarĭ militarĭ, 4247 de sub-ofiţerĭ şi 51.386 de soldaţĭ.

O desminţire. »Agenţia Westnik« spune că este autorisată a desminţi în modul cel mai categoric ştirea dată de un ziar străin, anunţând că o conferenţă a avut loc la Ţarskoie-Selo în care s'a hotărât să se supună Dumei o declaraţiune programatică şi de a se dizolva Duma, proclamându-se dictatura în întreaga Rusie, dacă această declaraţiune nu s'ar admite. Această ştire este cu totul falsă.

Proiectele lui Apponyi.

Drept întregire la cele publicate asupra proiectului de lege relativ la regularea salariilor învăţătorilor comunali şi confesionali mai notăm următoarele:

In § 38 se spune că legea va întra în vigoare la 1 Iulie 1907.

Prin această lege se scoate din vigoare cu totul art. de lege 26 din 1893 şi ultimul punct al § 4 din art. de lege 22 de la 1879 (§ 39).

Espunerea *de motive* conţine următorul program caracteristic:

»Concetăţenii noştri nemaghiari nu sunt stânjeniţi (?) în dreptul lor de a face

educaţiunea fundamentală a copiilor lor în limba lor maternă. Libertatea învăţământului şi ori-ce interes legat de aceasta şi vrednic de a fi considerat, se scuteşte (?) ba primeşte chiar un sprijin remarcabil, dar se scuteşte şi interesul de stat şi naţional, căci dacă vor fi cum se cade esecutate şi în legătură cu *desvoltarea mai departe a kişdedovurilor, cu noua organizare a inspecţiunei şcolare* şi cu regularea *şcoalelor de repetiţie* şi a *preparandiilor* (pedagogiilor) — reforme cari sunt în lucrare şi cu privire la cari voiu prezenta în curând proiectele mele — dispoziţiunile proiectului acestuia de lege sunt apte, de a asigura ajungerea acestui scop, ca în această ţeară să nu poată fi şcoală, care să nu servească interesului statului şi al naţiunei«.

*

Proiectul de lege privitor la regulărea salarelor *învăţătorilor de la şcoalele poporale de stat* are 26 § i şi declară pe învăţătorii de la aceste şcoale de funcţionari ai statului. Salarele lor se împart în trei grupuri, după clasa de bani de cuartir ai comunei, în care funcţionează. Grupul I cu salar fundamental de 1200 cor. grupul a II cu 1100 şi grupul III cu 1000 coroane. Invăţătorii specialişti de la şcoalele agronomice primesc un salar de 1400 cor. iar învăţătoarele specialiste un salar de 1200 cor. Fiecare învăţător capătă bani de cuartir sau cuartir natural. Se sistemisează *cuincuenalele*, care după cei dintâiu 5 ani la învăţătorii şcoalelor poporale sunt de câte 400 apoi de câte 200 coroane, la învăţătorii de la şcoalele agronomice după 5 ani 400, după 10 şi 15 ani câte 300 şi apoi încă de trei ori câte 200 coroane. Invăţătoarele specialiste primesc după 5 şi 10 ani câte 300 şi apoi încă de patru ori câte 200 corcane.

Ceilalţi paragrafi vorbesc de inspecţiunea locală asupra şcoalelor poporale de stat şi de disciplinarea învăţătorilor.

ŞTIRILE ZILEI.

— 12 Februarie v.

Concert şi serată etnografică. »*Tinerimea română din Budapesta*« a trimes deja invitările la *concertul şi serata etnografică* pe care o aranjează sub patronajul domnilor *Dr. Alexandru Mocsonyi, Dr. Iosif Gall, George Pop de băseşti, George Szerb şi Dr. Ioan Mihali* cu concursul doamnelor *Lucia Cosma* şi *Veturia Triteanu*, al domnişoarelor *Valeria Papp, Virginia Gall* şi al domnilor *Dr. Tiberiu Brediceanu, Vasile Drumar* şi *Dr. Leonida Domide* în favorul societăţii »Petru Maior«, Sâmbătă în 9 Martie st. n. 1907 în sala dela »Hotel Royal«. Preţul de intrare de persoană 10 cor. de familie 20 cor. Inceputul precis la 8 ore seara. Contribuiri benevole se primesc cu mulţămită, la adresa d-lui Dr. Teofil Tanco, Jozsef-körut 78, şi se vor publica. Costumul naţional e bine văzut. După serată urmează dans. Numele domnilor cari fac parte din comitetul aranjator le-am publicat deja în numărul dela 4 (17) Februarie al foaiei noastre.

Ultima voinţă a generalului Lahovari Iată după foile de dincolo ultima voinţă a generalului Lahovari, din care se vede cât de mult răposatul general a fost atins de lovitura sorţii, care i-a răpit pe fiul său iubit la anul 1905:

»Voinţa mea este: să fiu înmormântat, aşa cum a fost înmormântat iubitul meu fiu Jaques; către dânsul mergeau ambiţiile mele, lui îi aduceam omagiul onorurilor ce dobândeam. El dispărut, nu mai voiu decât nădejdea de a-l regăsi pe altă lume. Nu voiu, dar, nici paradă, nici onoruri, nici catafalc nimic. Voiu să fiu ultima noapte în casă, aşezat în patul din seră, la locul unde a fost şi dânsul; serviciul să de acelaşi ca al lui. Dricul, să fie, dacă se poate, acela care l'a dus şi pe dânsul la ultimul locaş. Scrisorile de înştiinţare a decesului să nu cuprindă nici invitaţie la ceremonie nici ora ceremoniei, în sfârşit locul în cavou l'am ales şi se vor săpa pe piatra ce va închide acel loc cuvintele: »*Fiule iubit cum am putut să trăiesc... ani fără tine?*» — Făcut azi în Bucureşti 23 Octomvrie, 1906 în deplină sănătate. *General I. Lahovari.*

Dacă s'ar întâmpla ca decesul meu să se producă, fiind în străinătate, neapărat doresc ca trupul meu să fie adus, spre a fi închis în cavoul ales, însă dorinţa mea expresă e că să nu fie nici o primire oficială a sicriului meu, nici pompă militară, absolut înmormântarea prescrisă mai sus. Ianuarie 1907. — *General I. Lahovari.*

Promovare. In 23 Februar st. n. fu promovat la universitatea din Cluj la gradul de »doctor juris« *Ioan Dordea* din Păuca (Pokafalvi) com. Alba-inferioară.

— Din Viena ni-se scrie cu data de 20 Februarie n.: Azi la 11 ore a. m. a fost promovat în sala festivă a universitaţii de aici la gradul de Dr. în s.-ta teologie simpaticul profesor *Victor Macaveiu* originar din Obaba (ţara Oltului) fiind de faţă un numeros şi distins public.

Cununie. Maria *Spornic* şi Stefan *Halmugyi* teolog abs. anunţă celebrarea cununiei lor pe Duminecă, în 3 Martie 1907 st. n la orele 2 p. m. în biserica gr. cat. din Cohalm. — Cohalm. — Comăna inferioară.

Pentru masa studenţilor români din Braşov au mai intrat cu *lista de colectă nr. 2* (colectant *Vasilie Florea* student cl. VIII gimn.) Petru Florea (plugar), Moisie Simion plugar câte 20 bani, Terezia Mogoşan şi Beniamin Mogoşan Băeş, Iulia Florea văduvă câte 2 cor., George Florea econom, Florentina Florea soţie de econom, Ioan Florea militar, Vilma Florea soţie de econom, Simion Vinţan învăţător câte 1 cor *Cu totul cor. 9·40.*

Lista de colectă Nr. 25 (colectant I. Iosif cl. II com.) Gligor Iosif 1 cor., Maria Iosif 60 bani, *cu totul cor. 1·60.*

„*Mureşanul*“ institut de credit şi econ. din Maria Radna *30 cor.*

Primească marinimoşii donatori cele mai călduroase mulţumiri. *Direcţiunea gimn. gr. or. român.*

Consistoriul gr. or. roman din Arad a cumpărat luna trecută moşia contelui Szapary din St. Nicolau pentru suma de 1,200,000 cor., iar acum s'a hotărât şi cumpărarea moşiei dela Cernei, proprietatea erezilor lui Vásárhely Béla.

Din Cluj. Cred că n'ar fi rău, dacă publicul, care doreşte, să ia parte la concertul universitarilor români ar veni la Cluj — baremi o parte — cu o zi înainte de concert, adecă în 2 Martie. In cazul acesta am aranja o sară de cunoştinţă în restaurantul »Thalia« (casele domnului Dr. Al. Vaida), pentru ca oaspeţii acestui concert, să se poată simţi cât mai bine şi mai mulţămitor în mijlocul studenţilor. Aranjarea acestei sări de cunoştinţă nu va fi împreunată cu cheltueli, ci va fi din contră o întrunire plăcută şi veselă, unde fiecare se va simţi bine.

Rugăm deci publicul românesc, dornic de a veni în atingere cu tinerimea noastră să binevoiască a da ascultare acestei comunicări şi să ne răspundă cu venirea sa la Cluj — de se poate deja în 2 Martie (Sâmbătă). Cluj 22 Februarie 1907. Pentru comitetul aranjator *Voicu Niţescu* preşedinte. NB. Executarea programului de concert se începe precis la 8 oare seara (Duminecă.)

Reprezentaţie teatrală. Tinerimea română din Orăştie va da *în favorul gimnaziului român din Brad şi al atelierului de ţesătorie din Orăştie* Sâmbătă, în 2 Martie 1907 o reprezentaţie teatrală în sala cea mare a hotelului »Transilvania«. Se va juca piesa »D'ale Carnevalului«, comedie în 3 acte de I. L. Caragiale. După teatru urmează dans. Contribuirile benevole sunt a se adresa cassierului d-lui Vas. Orbonaş în Orăştie.

Liga — persoană morală. Din Bucureşti ni-se scrie că regele Carol a sancţionat legea prin care Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românior a fost recunoscută ca persoană morală.

Necrolog. In Zărneşti a încetat din viaţă azi noapte d-na Maria *Ilie* născută Bude în etate de 66 ani. Odihnească în pace!

Reprezentanţa oraşului Braşov va ţinea Mercuri eventual Joi în 27 şi 28 l. c. n. o adunare generală ordinară. La ordinea zilei sunt 20 obiecte.

Interprinderile financiare române din Ungaria s'au sporit în anul 1906 cu 15 institute nouă de bani şi 13 filiale a căror capital se cifrează cu 1,096,000 cor.

Mascagni în Bucureşti. Duminecă, 11 Februarie, la orele 2 şi jum. p. m., şi Marţi, 13 Februarie, la orele 9 seara vor avea loc, în sala Ateneului cele două mari festivale simfonice conduse de maestrul *Mascagni* cu concursul orchestrei ministerului instrucţiunei publice mărită, al d-lui A. Bossa, bariton şi a altor solişti. Programul primului concert cuprinde: 1) Uvertura din »Tannhauser« de Wagner; 2) Simfonia 5 în do minor de Beethoven; 3) Risveglio şi Serenata, romanţe de Mascagni; 4) Intermezzo din »Amico Fritz«, Gavotta delle Rambole, intermezzo din Cavalleria rusticană«, fragment simfonic din »Amica« şi Imn la Soare din »Iris« din Mascagni.

Convocare. Pe baza §§-lor 11 şi 20, p. 8 din statute, mebrele »Reuniunei femeilor române din comitatul Hunedoarei«, împreună cu toţi cei-ce doresc spriginirea şi înaintarea Reuniunei noastre se învită a lua parte la adunarea generală ce se va ţinea în Deva la 28 Faur 1907 d. a. la 3 ore în localităţile »Casinei române«. Intre agendele puse la ordinea zilei va fi şi deciderea asupra *planului* elaborat de comitet, relativ la punerea în *funcţiune* a atelierului pentru ţăsături şi cusături. — Din şedinţa comitetului, ţinută la 17 Faur 1907. *Elena Pop Hosszu Longin* prezidentă, *Dionisiu Ardelean* secretar.

Catastrofa de pe vaporul „Berlin“.

Căpitanul Parkeson a povestit unui redactor al ziarului »Daily Mail«, amănunte din cale afară de dureroase asupra acestei catastrofe, care a răpit atâţia oameni de seamă. Căpitanul se afla pe vapor ca simplu pasager, hotărît să plece spre Atec won Oland, iar de acolo să se îmbarce pe un vapor pentru India.

La orele 4 dimineaţa — începu căpitanul — mă aflam în cabina mea şi am fost trezit fără de veste de o violentă cutremurare. Pe jumătate îmbrăcat, cum eram, m'am suit într'o clipă pe bord şi am putut vedea, că suntem într'o situaţie cu totul primejdioasă. M'am întors atunci în grabă în cabina mea, m'am înfăşurat într'o manta şi am alergat spre căpitanul vaporului: »Suntem în primejdie«, i am strigat. »Şi mie mi-e teamă«, mi-a răspuns. »Vaporul s'a înămolit cu desăvârşire şi toată puterea aburilor nu mai foloseşte la nimic«.

Tocmai atunci apare şi maşinistul conducător şi comunică căpitanului că locul unde sunt instalate maşinele e inundat. Toate silinţele de a pune iarăşi în mişcare vaporul sunt zadarnice. In urma acestei comunicări căpitanul vaporului şi maşinistul au părăsit locul lor de odinioară şi nu ştiu încătrău s'au îndreptat. Eu am rămas singur izolat, părăsit. De-odată zăresc cum un pilot îmi face un semn desperat să părăsesc locul unde mă aflu, căci e ameninţat. Pe scări am fost împiedecat de un lanţ, cu ajutorul căruia voiam să mă cobor mai de grabă, dar mânile îmi erau îngheţate.

Am căzut jos. Aici am dat peste pasagerii, adunaţi cu toţii. Femeile ţipau cu disperare şi bieţii copilaşi plângeau fără curmare. Frigul era atât de năprasnic, încât copiii mureau unul după altul, iar femeile îşi perdeau cunoştinţa şi mulţi chiar au murit în urmă.

Intr'un colţ al vaporului am zărit câţi-va pasageri printre cari se afla o femee. I-am îndemnat să părăsească acel loc ameninţat şi să vie în spre mine. Dar vaporul se afunda mereu, mereu. Şi de odată un val ucigător ne acoperi. Simţeam atunci, că perd locul, m'am lovit apoi cu putere de un lanţ.

Când am ajuns din nou la nivelul apei, am încercat să înot. Dar îmi era cu neputinţă. Picioarele îmi erau îngheţate şi nu se puteau mişca. Am zărit în urmă o tablă de lemn, m'am îndreptat spre ea. In clipa aceea s'a aruncat în spre mine un inel de salvare care mi a dat putere să nu mă afund. Voiam să strig ajutor, dar frigul m'a amuţit Un nou val mă acoperi iar şi am fost ameţit, zăpăcit câteva clipe. Când am deschis ochii, am văzut o barcă. Nu eram în stare să mă îndrept spre dânsa. Mă simţeam cuprins de desperare. Dar oamenii aflători în barcă m'au zărit şi cu putere au cârmuit spre mine. Şi aşa am fost salvat.

*

Incercările de a salva restul călătorilor de pe vaporul »Berlin« au fost încoronate cu succes. Sâmbătă după amiazi remorcherul »Hele Vlötslius« s'a putut pune în comunicaţie cu vasul »Berlin« cu ajutorul unor frânghii. Pe vapor se mai aflau încă 15 persoane, între cari 6 femei, cari timp de aproape 3 zile n'au mâncat nimica şi au suportat cele mai îngrozitoare chinuri.

Toată lumea este plină de admirare pentru matelotii, cari sub ochii prinţului Henric au restabilit comunicaţia cu vaporul »Berlin«. Imediat după aceasta au fost salvate 3 femei. Sărmanele găsiseră refugiu în cabina cârmaciului, pe care o părăseau mereu pline de groază pentru a solicita ajutorul vapoarelor trecă oare. De pe ţărm erau într'una zărite mişcând mânile cu disperare şi zmulgându-şi părul. Prinţul Henric, care se apropia mereu pe un vapor de vasul naufragiat, entuziasma într'una echipagiul de salvare, îndemnându-l la acte de eroism, până când în cele din urmă munca fu încoronată de succes.

Cei salvaţi sunt cu desăvîrşire zdrobiţi de chinuri morale, foame şi frig. Ajunşi pe ţărm, au plâns cu hohote. Nu toţi au îndrăznit să se lase în şalupe pe funiile atârnate şi au avut nevoe de multă îmbărbătare. Ultima damă salvată a stat o oră atârnată de funie înainte de a se scorî în şalupă. Mai toţi salvaţii nu mai aveau aproape de loc haine pe dânşii. Cei salvaţi au fost aduşi la hotel »America«, unde li-se dau primele îngrijiri necesare. Sosit la ţărm, prinţul Henric a fost primit cu entuziasm. Un matelot a mărturisit, că fără concursul prinţului Henric lucrările de salvare nu s'ar fi putut executa.

NECRLOG. Intristraţii: Gheorghe şi Maria Christof părinţi, Stefan, Vasile, Teodor şi Ioan fraţi, Elena soră, Stella St. Christof, cumnată, Ioan şi Maria Mazĕre unchiu şi mătuşe, au durerea a vă aduce la cunoştinţă perderea ireparabilă a prea iubitului lor fiu, frate, cumnat şi nepot *Gheorghe G. Christof*, comptabil, încetat din viaţá Sâmbătă 10/23 Februarie oara $2^1/_2$ p. m., în etate de 30 ani, în urma unor lungi şi grele suferinţe. Serviciul funebru s'a celebrat astăzi, Luni în 12/25 Februarie la oarele 2 p. m. când rămăşiţele pământeşti ale neuitatului defunct s'au ridicat din casele părinţilor săi Strada postavului Nr. 16 şi au fost transportate la cimitirul bisericei Sf. Nicolae din Prund, unde vor fi depuse spre vecînică odihnă

ULTIME STIRI.

Lemberg, 25 Februarie. Depunându-se cauţiunea cerută de 30,000 cor., toţi studenţii arestaţi au fost puşi pe picior liber.

Constanţa, 25 Februarie. Vaporul englez »W. Taylor« pe când voia să între în port, s'a izbit puternic de farul roşiu dela intrare. Şeapte metri din digul pe care e aşezat farul roşu au fost deslocaţi, iar vaporul şi-a cauzat spărturi mari la proră, d'asupra liniei de plutire. Maiorul Negru, căpitanul portului, a deschis o anchetă pentru stabilirea cazului. Inginerul Scarlat Vîrnav, fost prefect liberal, şi Ţanţu, au fost numiţi experţi pentru evaluarea pagubelor cauzate digului şi farului, cari după câte se afirmă trec peste suma de 40 mii lei.

Triest, 25 Februarie. Vaporul de persoane al Lloydului austriac, »Imperatrix« s'a scufundat. Vaporul ajungând la un banc de nisip lângă Candia, a căpătat o spărtură şi s'a scufundat imediat. Lloydul a cerut telegrafic un vapor de salvare. Asupra persoanelor cari se aflau pe vaporul »Imperatrix« n'au sosit încă veşti pozitive. E probabil însă că sunt pierduţi cu toţii. — Pe bordul vaporului se afla un echipagiu alcătuit din 120 persoane şi 20 pasageri.

Odesa, 25 Februarie. Eri s'a comis un atentat cu bombă în contra şefului poliţiei Hesberg. Prefectul poliţiei s'a ales cu numeroase mici răni pe corp. Un agent al poliţiei secrete care se afla lângă dânsul e grav rănit. Atentatorul a dispărut.

Jonston (Pensilvania), 25 Februarie. Lângă Mineralpoint a deraiat expresul New-York — Chicago. Trei vagoane au fost precipitate în fluviu. Sunt 29 răniţi, mai mulţi foarte grav, dar nu sunt morţi.

Berlin, 25 Februarie. Yachtul imperial a fost pregătit pentru călătoria împăratului. In această călătorie împăratul va vizita între altele şi Coves.

Londra. 25 Februarie. Agenţia »Reuter« află din Canea că un ţăran cretan a adus Sâmbătă dimineaţa o scrisoare trimisă din extremitatea occidentală a insulei şi anunţând că vasul »Imperatrix« al companiei Lloydului austriac, s'a lovit de stânci lângă Elaphonisi pe timp de furtună Joi. Ar fi pe bord aproximatir 200 pasageri. 12 persoane au isbutit să ajungă la ţărm şi să transmită ştirea naufragiului. Situaţiunea este foarte gravă.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons. interim.: Victor Branisce

Cursul la bursa din Viena.

Din 23 Februarie n. 1907.

Renta ung. de aur 4%.	113 35
Renta de coróne ung. 4% . . .	95.30
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½% .	84.45
Impr. căil. fer. ung. în argint 4% .	95.—
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	96.10
Impr. ung. cu premiĭ	201.15
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin .	15[illegible].—
Renta de hârtie austr. 4 2/10 . . .	99.05
Renta de argint austr. 4 2/10 . . .	98.90
Renta de aur austr. 4%	117.15
Renta de coróne austr. 4% . . .	99.05
Bonurĭ rurale ungare 3½% . . .	89 15
Losurĭ din 1860	154 50
Acții de-ale Băncei ung. de credit	17.65
Acțiĭ de-ale Băncei austr. de credit	838 —
Acții de-ale Băncei austro-ung. .	681.75
Napoleondorĭ.	19 10
Mărcĭ imperiale germane . . .	117.52½
London vista	241.17½
Paris vista.	95.42
Note italiene.	95·45

Cursul pieței Brașov

Din 25 Februarie n. 1907.

Bancnote rom.	Cump.	18.92	Vênd.	18 96
Argint român	„	18.80	„	18.84
Napoleondori.	„	18.94	„	19 —
Galbeni	„	11.20	„	11.45
Mărcĭ germane	„	117.20	„	117.30
Lire turcescĭ	„	21.50	„	21.6[illegible]
Scris. fonc. Albina 5%		101.—	„	102.—
Ruble Rusescĭ	„	2.53	„	[illegible].58

„AURORA“

societate de împrumut și păstrare în Năsăud

Nr. 74—1907.

Convocare.

Domnii membrii ai societății de împrumut și păstrare „Aurora“ sunt invitați a participa la

a XXXIII-a adunare generală ordinară,

ce va avea loc Duminecă în 17 Martie 1907 la 10 oare a. m. în localitatea institutului din Năsăud.

Pentru cazul când aceasta adunare nu s'ar putea ținea din lipsa voturilor recerute, prin acesta să convoacă totodată a doua adunare, care va avea loc în 24 Martie 1907 la oarele și locul fixat mai sus în care vor aduce hotărîri valabile membrii prezenți.

Ordinea zilei:

1. Deschiderea adunării și constituireá biroului.
2. Raportul direcțiunei șial comisiunei censuratoare.
3. Statorirea bilanțuluui pe 1906, distribuirea profitului, darea absolutoriului pentru anul de gestiune expirat.
4. Alegerea a lor doi membri în consiliul administrativ pe timp de 3 ani.
5. Alegerea comisiunei cenzurătoare pe timp de un an.
6. Propunerile consiliului administrativ și eventual alte propuneri însinuate în sensul statutului.

Năsăud, 15 Februarie 1907.

2744, 2—3 Direcțiunea.